

Nihánj me 'o yanj cartá qui'yaj síi cu'naj Pedró ca'néé so' rihaan nij yuvi nocó' man Diose a

¹ 'Unj ro', me síi cu'naj Pedró, ne apóstol cune' Jesucristó ca'anj nata' rihaan yuvi che'é so' mej a. Ne qui'yáá 'unj yanj nihánj ca'nej 'unj rihaan soj sij narii Diose man canoco' man so' sij cha'nuu ca'anj estadó Ponto do', estadó Galacia do', estadó Capadocia do', estadó Asia do', estadó Bitinia do', che'é sayuun quiran' soj a. ² Asij naá quene'en Rej ní' Diose se vaa canoco' soj man so', ne che'é dan quinarii so' man soj, gaa ne guun che'e soj canoco' soj man orún' Diose, qui'yaj Nimán Diose, che'é se me rá so' cunó soj rihaan so', ne me rá so' cunu sa' nimán soj qui'yaj ton man Jesucristó ton cayanj man so' gaa cavi' so' che'é ní' a.

Me rá 'unj qui'yaj ndo'o Diose se luj che'é soj, ne gaa xej ndo'o nimán soj qui'yaj Diose a.

Nana nihánj taj xna'anj se vaa na'vij ní' güii cayáán ní' rihaan Diose a

³ Cunaj uxrá vaa Diose Rej Jesucristó sij 'nij ra'a man ní', cataj ní' á. Dan me se cunu 'ee uxrá rá so' ni'yaj so' man ní', ne che'é dan naquiyaj i'na' so' man Jesucristó, ne che'é se cunu i'na' uún Jesucristó ro', che'é dan guun ta'nij Diose man ní', ne che'é se ta'nij Diose me ní', che'é dan guun niha' rá ní' ne na'vij ní' quisij güii cayáán ní' rihaan

Diose nu' cavii nu' ca'anj ei. ⁴ Ne dan me se vaa se sa' nicaj Diöse rque Diöse man soj asa' nucui' soj rihaan so', ne daj chihaa mij se quiri' se sa' yo', ne yo'o gaa sa' yo' nu' cavii nu' ca'anj nanj adonj. ⁵ Nucuj ndo'o Diöse, ne che'é se amán rá soj ni'yaj soj man Jesucristó, che'é dan tumé Diöse man soj, che'é rej ca'vee cavii sa' soj asa' quisij güii ca'anj ni'ya chumii nihánj ne quene'en ní nu' se vaa qui'yaj so' che'é ní ei.

⁶ Che'é dan guun niha' uxrá rá soj nanj á. Dan me se nda' se cuano nanó rá soj che'é sayuun 'na' rihaan soj doj güii nanj rihaan chumii nihánj cuano, tzaj ne aj guun niha' ndo'o rá soj, che'é se ne'en soj se vaa cavii sa' soj vaa güii, qui'yaj Diöse chuguanj. ⁷ Dan me se ne'en soj se vaa aga' oró míi me se se man uun rihaan chumii nihánj me yo', ne vaa güii ca'anj ni'ya yo' ga chumii nihánj, tzaj ne axrij ya'an nii man aga' oró míi yo', che'é rej me rá nii xcaj nii cuentá sese aga' sa' me yo' ni', ase aga' nij me yo' a. Ne ase vaa ya'an rihaan aga' oró míi yo' ro', danj vaa sayuun rihaan soj, ne che'é sayuun ran' soj ro', che'é dan acaj ní' cuentá sese ya ya amán rá soj ni'yaj soj man Diöse ni', ase 'yaj ma'an soj a. Tzaj ne sa' doj vaa soj rihaan aga' oró míi yo', ne daj chihaa mij se ca'anj ni'ya soj, sese amán ya rá soj ni'yaj soj man Diöse mei. Dan me se uxrá cavii sa' Diöse, qui'yaj soj, ne uxrá ca'mii sa' yuvii che'é Diöse, asa' ca'na' uun Jesucristó rihaan chumii nihánj chuguanj.

⁸ Ne Jesucristó me se nda' se ne quene'en rihaan soj man so', tzaj ne amán rá soj ni'yaj soj man so', ne ne ne'en xa' rihaan soj man so' nihánj cuano,

tzaj ne che'é se cuchumán ya rá soj ni'yaj soj man so' ro', che'é dan guun niha' uxrá rá soj che'é se aj ne'en soj se vaa cavii sa' uxrá soj adonj. ⁹ Ne che'é se amán rá soj ni'yaj soj man Diose ro', che'é dan cavii sa' nimán soj rihaan so' ei.

¹⁰ Dan me se nij síi nata' se-nana Diose gaa naá ro', nata' nij so' che'é se luj qui'yaj Diose che'é soj, ne guun ndo'o rá nij so' xcaj nij so' cuentá daj gaa cavii sa' yuvii qui'yaj Diose, ne naqui'yaj cuu nij so' cúu yave nij so' che'é nu' nij rasuun sa' chuguanj. ¹¹ Dan me se naqui'yaj cuu uxrá ya nij so' aman ca'na' síi ca'nej Diose rihaan chumii a. 'O se nicaj yu'unj Nimán Jesucristó man nij so', ne ma'an Nimán Jesucristó cataj xna'anj rihaan nij so' daj quiran' ma'an Jesucristó asa' ca'na' so' do', che'é suun sa' cata so' asa' quisíj quiran' so' sayuun do' a. ¹² Dan me se cataj xna'anj Diose rihaan nij so' se vaa nuveé ma'an nij so' me nij síi quene'en ca'na' síi ca'nej Diose ma'. Tananj nu' nij soj me nij síi quene'en man síi ca'nej Diose, asa' ca'na' so', taj Diose rihaan nij síi nata' se-nana Diose gaa naá yo' a. Ne nihánj me se nij síi nata' se-nana Diose nana sa' yo' yaj ro', ca'née Diose Nimán Diose rihaan nij so', ne aj nata' nij so' nu' se vaa qui'yaj Jesucristó síi ca'née Diose rihaan chumii nihánj cuno soj a. Ne ndaa nij se-mozó Diose síi yanj xta' me rá quene'en daj gaa cavii sa' ní qui'yaj Jesucristó ei.

Nana nihánj taj xna'anj se vaa nacúún Diose man ní guun ní síi sa' inanj rihaan so' a

¹³ Che'é dan 'o ca'nej nimán soj qui'yaj soj ndaa vaa me rá Diose ei. Gaa chij rá soj ga tuvi' soj, ne

yo'ŋ gaa nucaj rá soj man Dioŋ se vaa qui'yaj ndo'o so' se luŋ che'é soj asa' ca'na' uún Jesucristó rihaan chumiŋ nihánj ei. ¹⁴ Dan me se guun soj síi uno sa' rihaan Dioŋ ei. Gaa naá me se ne quene'en soj daj vaa Dioŋ, ne inanj guun rá soj qui'yaj soj se nij, tzaj ne yaj me se se guun qui'yaj uún soj danj mei. ¹⁵ Tananj che'é se síi sa' inanj me Dioŋ síi nacúún man soj canoco' soj, che'é dan ma'an soj ro', nŋ xcúún guun síi sa' ei. ¹⁶ Che'é dan nŋ nana nihánj rihaan danj Dioŋ a: “Síi sa' inanj mé 'unj, ne che'é dan guun soj síi sa' inanj uún á”, taj Dioŋ rihaan nij síi canoco' man so' gaa naá a.

¹⁷ Dioŋ ro', me síi nica inanj a'ne' cacun' che'é 'o 'o ní' ndaa vaa 'yaj 'o 'o ní', ne che'é se: “Ataj chij”, taj soj rihaan Dioŋ gaa achín ni'yaj soj rihaan so' ro', che'é dan 'o caraa cochroj soj rihaan so' doj nij güii cayáán soj rihaan yo'óó nihánj á. ¹⁸ Aj ne'en soj daj qui'yaj Dioŋ gaa tinanii so' man soj rihaan tucuaán nij rma'an canoco' nij xii soj síi cumán gaa naá, ne nuveé sa'anj me se go' Dioŋ gaa tinanii so' man soj ma'. Sa'anj me se se navij uun me yo' ei. ¹⁹ Tzaj ne ca'née Dioŋ man Jesucristó cavi' ya so' cayanj ton man so' che'é ní', ne ase vaa avi' matzinj le'ej sa' inanj 'yaj nij síi israelitá che'é cacun' tumé nij so' ro', danj vaa cavi' Jesucristó che'é ní', ne so' me se vaa yu'vee ndo'o nó so' che'é se taj cacun' tumé so' man chuguanj. ²⁰ Dan me se asij ataa qui'yaj Dioŋ chumiŋ, ne aj ne'en Dioŋ se vaa cavi' Jesucristó che'é ní', ne cuano gaa nichrun' quinavij chumiŋ nihánj me se curuvi' Jesucristó rihaan chumiŋ nihánj che'é ma'an nij soj ei. ²¹ Ne che'é se vaa qui'yaj Jesucristó che'é

soj ro', che'é dan amán rá soj ni'yaj soj man Diose sí naqui'yaj i'na' man Jesucristó, ne cune' Diose man so' se vaa guun chij so' a. Ne che'é se danj qui'yaj Diose ro', che'é dan amán rá soj ni'yaj soj man Diose, ne na'vij soj quisij güii cavi sa' ndo'o soj qui'yaj so' a.

²² Dan me se uno soj se-nana Diose nana ya, ne che'é dan cunuu sa' nimán soj, ne che'é dan no xcúun soj gaa 'ee rá soj man tuvi' soj adonj. Se cataj rma'an soj se vaa 'ee rá soj man tuvi' soj ma'. Ya gaa 'ee ndo'o rá soj man tuvi' soj ei. ²³ 'O se cunuu i'na' nimán soj, qui'yaj se-nana Diose, ne nuveé se cavi' me se-nana Diose ma'. Tananj ase vaa 'o rasuun vaa i'na' vaa se-nana Diose, ne daj chihaa mij se ca'anj ni'ya yo' mei. ²⁴ Che'é dan nó nana nihánj rihaan danj Diose a: "Ase vaa coj chrin' man tacaan ro', danj vaa taran' ní', ne ase vaa yâj taj raaj coj ro', danj vaa suun sa' 'yaj ní' a. Daj se vaa nacoj coj ne navij yâj ayuu ro', danj vaa ní' navij ní' a. ²⁵ Tzaj ne daj chihaa mij se navij se-nana sí 'nij ra'a man ní' ma'". Danj taj nana no rihaan danj Diose, ne se-nana Diose yo' me nana sa' nata' núj rihaan soj adonj.

2

¹ Che'é dan ca'ne' rá soj ga suun noco' tucuáan chi'ii ei. Se nachri' soj ni'yaj soj nu' tuvi' soj mei. Se tiha' yu'unj soj man tuvi' soj mei. 'O ndaa taj soj ro', veé danj qui'yaj guee soj ei. Se guun xcoj ruvaa rá soj ni'yaj soj tuvi' soj mei. Se nanó soj cuentó ne che'é tuvi' soj ma'. ² Ase vaa me ndo'o rá leé no cutzii leé no too ro', danj guun ndo'o rá soj tucu'yón soj se-nana Diose nana ya, ne ase vaa

racuíj too man leé nō achij leé nō ro', danj gaa racuíj se-nānā Diose man soj cunuū sca' nimán soj chuguānj. Dan, gaa ne caviī sa' ndo'o soj, qui'yaj Diose ei. ³ 'O se aj ne'en soj se vaa ve'é ndo'o 'yaj síí 'nij ra'a man ní' che'é ní' adonj.

Nanā nihánj taj xna'anj se vaa ase vaa yuvej sa' vaa Jesucristó a

⁴ Ca'na' soj rihaan Jesucristó ei. Ase vaa 'o yuvej xij sa' uchruj nii asino yaan tacóó ve' gaa nachráj nii ve' ro', danj vaa so', tzaj ne nij síí man rihaan chumiī nihánj me se nachri' nij so' ni'yaj nij so' yuvej yo', tzaj ne síí sa' ndo'o narii Diose me so' nanj adonj. ⁵ Ne ase vaa nij yuvej le'ej nii nata' xráá yuvej xij ro', danj vaa taran' soj, sese canoco' raan soj man Jesucristó, ne ve'é cumān rcua'aan soj, qui'yaj Jesucristó, gaa ne cunuū sa' nimán soj, gaa ne ase vaa xrej ro', danj gaa soj rihaan Diose, ne ase vaa se sa' nago' nij xrej rihaan Diose ro', danj gaa se sa' qui'yaj soj che'é se me soj síí noco' man Jesucristó, gaa ne carān' rá Diose se vaa 'yaj soj ei.

⁶ Che'é dan nó nanā nihánj rihaan danj Diose a: “Ni'yaj so' ei. Aj cuné' 'unj yo'o yuviī chuman' Jerusalén naj rej cu'naj Sion, ne ase vaa 'o yuvej vaa so', nucuaj ndo'o so' chuguānj. Sij sa' ndo'o me so', ne quinariī 'unj man so', ne ase vaa yuvej xij une' yuviī tacóó ve' ro', danj gaa so', ne sese cuchuman rá yo'o so' quene'en so' man síí cuné' 'unj, ne se guun na'aj so' ma'. Tanānj caviī sa' ndo'o so' adonj”. Danj cataj Diose, ca'miī so' che'é Jesucristó gaa naá a. ⁷ Vaa yu'vee ndo'o nó Jesucristó rihaan soj sij amán rá ni'yaj man so', tzaj ne

xa' nij síí ne amán rá ni'yaj man Jesucristó me se quisij ya ndaa vaa taj nana nihánj nana no rihaan danj Diose adonj: “Yuvej quirí'íj nij síí cune' ve' ro', guun yuvej sa' doj rihaan taran' nij yuvej naj tacóó ve' yo' nanj adonj”, taj danj Diose a. ⁸ Ne: “Naxru' yuvii, qui'yaj yuvej yo', ne guun na'aj nij yuvii gaa quene'en nij yuvii man so'”, taj yo'ó nana no rihaan danj Diose a. Ne nij síí ne amán rá ni'yaj man Jesucristó me se che'é se ne cunõ nij so' se-nana Diose ro', che'é dan naxru' nij so' ne quirí'íj nij so' a. Dan me se ca'née ra'a Diose man nij so' quiran' nij so' danj nanj ei.

Nana nihánj taj xna'anj se vaa narii Diose man ní' sij noco' man Jesucristó a

⁹ Xa' soj, tzaj ne sij narii Diose me soj, ne xrej uun chij ya nuu rihaan Diose me soj, ne sij cunuu sa' nimán me soj, ne yuvii man chuman' noco sa' ndo'o ya uun chij Diose rihaan me soj, ne che'é se me rá Diose nata' soj che'é se sa' qui'yaj so' ro', che'é dan narii so' man soj ei. Dan me se sij noco' tucuáán rmi' me soj gaa naá, tzaj ne canacúún Diose man soj xcaj soj cuentá, ne cunaj uxrá vaa se-tucuanj Diose tucuáán noco' soj cuano ei. ¹⁰ Dan me se gaa naá me se nuveé yuvii 'nij ra'a Diose me soj, ne ne gaa 'ee rá Diose ni'yaj Diose man soj ma'. Tzaj ne yaj me se cunuu 'ee rá so' ni'yaj so' man soj, ne guun soj síí chéé ga ma'an Diose, ne 'nij ra'a Diose man soj ei.

Nana nihánj taj xna'anj se vaa qui'yaj suun ní' rihaan Diose á

¹¹ Dan me se 'ee ndo'o raj man soj, ne qui'yaj soj se ndo'o uxrá, ne cunõ soj ei. Nuveé chihanj ní'

me chumij man ní' cuano, man tinuj, man nocoj. Ase vaa 'o sí aran' me ma'an rej ro', danj vaa ní' rihaan chumij nihánj cuano ei. Che'é dan se guun qui'yaj soj rasuun chi'ij me rá nee man soj qui'yaj soj ma'. 'O se unu' se chi'ij yo' ga nimán ní' adonj. ¹² Ne ve'é inanj qui'yaj soj rej ne soj sca'núj nij sí chi'ij man rihaan chumij nihánj, gaa ne sese guun rá nij so' cuta' nij so' cacun' rmi' xráa soj se vaa nij 'yaj soj, gaa ne xcaj nij so' cuentá se vaa ve'é inanj 'yaj soj ei. Gaa ne güii cuchí' Diose rihaan nij so' me se cataj nij so' se vaa sa' uxrá vaa Diose chuguanj.

¹³ Che'é se sij noco' man sí 'nij ra'a man ní' me soj ro', che'é dan cunō soj rihaan taran' nij sí nicaj suun ei. Dan me se cunō soj rihaan sí nicaj suun nocoō emperador, che'é se sij uun chij doj me so' ei. ¹⁴ Ne dan me se cunō soj rihaan yo'ó nij sí nicaj suun gobernador noco' do' nij uún, che'é se sij a'ne' suun sí nicaj suun emperador rihaan me nij so', ne nō xcúún nij so' qui'yaj nij so' sayuun man nij sí chi'ij do', ca'mij sa' nij so' che'é nij sí sa' do' chuguanj. ¹⁵ Ne me rá Diose qui'yaj ní' se sa', gaa ne cunūu dínj tu'va nij sí ne acaj cuentá sí tu'va rma'an nana nij che'é Jesucristó chuguanj. ¹⁶ Ne'en ní' se vaa sij chéé uun me ní', tzaj ne se guun cataj ní' se vaa che'é dan me ca'vee qui'yaj ní' me ma'an se chi'ij ma'. Tananj guun ní' sí 'yaj suun rihaan Diose ei. ¹⁷ Dan me se ve'é ca'mij soj ga daj a yuvij, ne gaa 'ee rá soj man nu' nij sí amán rá ni'yaj man Jesucristó, ne cunō soj rihaan Diose, ne ve'é caraā cochroj soj rihaan sí nicaj suun emperador ei.

Nana nihánj taj xna'anj se vaa ase vaa ca'ne' sa'

guee rá Jesucristó gaa quiran' so' sayuun ro', danj gaa qui'yaj ní a

¹⁸ Ve'é cunō soj rihaan se-ru'vee soj sij uun mozó á. Nuveé inānj rihaan nij ru'vee sa' ru'vee ni'yanj a'mii cunō soj ma'. Veé danj cunō uún soj rihaan nij ru'vee nij 'yaj do' uún nanj ei. ¹⁹ Ne sese quiran' ta'aj soj sayuun qui'yaj se-ru'vee ta'aj soj ru'vee chi'ij, che'é se maan se sij noco' man Diose me síi ran' sayuun yo', ne sese a'ne' sa' guee rá síi ran' sayuun yo' ga suun tucuáá rihaan ru'vee, gaa ne cunaj uxrá 'yaj so' ni'yaj Diose adonj.

²⁰ Dan me se síi tumé ya cacun' ro', vaa che'é cayuun so', ne nda' se ca'vee ca'ne' guee rá so' ayuun so' do', ran' so' sayuun do', tzaj ne se cataj ní se vaa cunaj 'yaj so' ran' so' sayuun a ma'. Maan che'é cacun' tumé so' me ayuun so' nanj á. Tzaj ne síi inānj se sa' 'yaj me se sese ca'ne' sa' guee rá so' quiran' cachrij so' sayuun che'é Diose, ne cunaj uxrá qui'yaj so' nanj á. 'Q se Diose ro', me síi naru'vee nu' sayuun quiran' so' che'é so' nanj adonj. ²¹ 'Q se canacúún Diose man ní canoco' ní man so' ne quiran' ní sayuun adonj. Tananj Jesucristó, tzaj ne quiran' so' sayuun che'é ní, ne ca'ne' sa' guee rá so' gaa quiran' so' danj adonj. Dan me se ndaa rá se vaa ca'ne' rá Jesucristó gaa quiran' so' sayuun che'é ní ro', danj gaa guee ca'ne' rá ní quiran' ní sayuun, rá so' ei. ²² Ne Jesucristó me se a 'ó nana ne do', a 'ó cacun' do', ne nari' ní tu'va so' mei. ²³ Ca'mii chree yuvij che'é so', tzaj ne ne ca'mii chree so' che'é nij yuvij ma'. Quiran' so' sayuun, tzaj ne ne ca'mii so' nana quij ma'. Tananj guun rá so' se vaa Diose síi a'ne' nica

cacun' che'é ní' ro', so' me síí ca'ne' cacun' che'é so' vaa güii a. ²⁴ Cacun' tumé ní' ro', nata' xráá Jesucristó gaa cavi' so' rihaan rcutze, che'é rej ca'ne' rá ní' ga suun 'yaj cacun' ne inanj tucuáán sa' canoco' ní' a. Ne che'é se go' nii xráá so' ro', che'é dan nahuun sa' nimán soj a.

²⁵ Dan me se ase vaa matzinj cha'nuu rco' ro', vaa soj gaa naá, ne ne canoco' soj man Diose gaa naá, tzaj ne yaj ro', canicaj nimán soj, ne guun che'e soj canoco' soj man Jesucristó, ne ase vaa síí ve'é ndo'o tumé daán matzinj ro', danj vaa so' ga soj cuano, ne ve'é nicaj yu'unj so' man soj cuano ei. Dan me se so' me síí uun chij rihaan nimán soj cuano chuguanj.

3

Nana nihánj taj xna'anj daj qui'yaj yuvii ga nica yuvii a

¹ Ase vaa no xcúún mozó cunō mozó rihaan se-ru'vee mozó ro', danj vaa no xcúún soj chana cunō soj rihaan nica soj á. Gaa ne ca'vee se na'vej rá nica ta'aj soj cunō nij so' se-nana Diose, tzaj ne che'é se ve'é ndo'o 'yaj soj rihaan nica soj ro', che'é dan guun rá nica soj canoco' nij so' man Diose ga soj chuguanj. Dan me se ca'vee se se guun rá nica soj ca'mii natáj soj rihaan nij so', tzaj ne che'é se ve'é ndo'o 'yaj ma'an soj, che'é dan guun rá nica soj canoco' nij so' man Diose ei. ² Dan me se xcaj nij so' cuentá se vaa chana aráj cochroj rihaan nica me soj, ne nuveé chana niha' rá me soj a. ³ Se caráya'anj ndo'o soj chana che'é rej niquee sa' soj ma'. Se nanó rá soj che'é rej daj gaa yuvé raaj soj

do', che'é caquí canoco' xréé soj do', che'é ticuu cunuû chihá soj do', che'é yatzi'j tu'vee cunuû soj do' ma'. Se guun rá soj se vaa ve'é gaa soj qui'yaj rasuun danj ma'. ⁴ Dan me se xcaj soj cuentá che'é nimán ma'an soj che'é rej gaa sa' nimán soj á. 'O se ve'é gaa nimán soj, ne dínj gaa nimán soj, ne nimán soj me se daj chihaa m'j se quiri' yo' ma'. Ne ve'é gaa soj, gaa ne caran' rá Diose ni'yaj Diose man soj adonj. ⁵ Danj qui'yaj nij chana canoco' man Diose cumán gaa naá, ne nucuaj rá nij no' man Diose, ne ve'é cuno nij no' rihaan nica nij no', che'é rej ve'é gaa nij no' a. ⁶ Ne danj qui'yaj chana cu'naj Sará, ne ve'é cuno no' rihaan nica no' síi cu'naj Abraham, ne: "Síi chij", cataj no' ni'yaj no' man so' a. Dan me se sese sa' inan'j qui'yaj soj, ne sese a 'ó xco' se cuchu'vi' soj, gaa ne guun soj ta'nij si'no níi cu'naj Sará uún chuguanj.

⁷ Ne tananj soj sno'o uún, ne xcaj soj cuentá me se achiin man nica soj, ne ve'é cayáán soj ga no' ei. Xcaj soj cuentá se vaa nucuaj soj doj rihaan no', ne che'é dan ve'é qui'yaj soj ga no' á. Ne xcaj soj cuentá se vaa 'o cyaan cayáán chana rihaan Diose nu' cavii nu' ca'anj a. Sese ve'é qui'yaj soj, ne se guun vij rá soj gaa achíin ni'yaj soj rihaan Diose ma'.

Nana nihánj taj xna'anj se vaa nda' se quiran' nij síi 'yaj se sa' sayuun cuano, tzaj ne vaa güii cavii sa' uxrá nij so' a

⁸ Daj yo'ó nana cataj xna'anj 'unj rihaan soj, ne dan me se cyaan gaa nimán taran' soj ga tuvi' soj, ne dan me se ase 'ee rá soj tinúú a'ngaa soj ro', danj gaa 'ee rá soj man tuvi' soj yo'ó nij síi amán

rá ni'yaj man Jesucristó á. Racuíj soj man nij síi ran' sayuun, ne gaa nica' nimán soj ei. ⁹ Ca'vee se qui'yaj chi'ii yuvii man soj, tzaj ne se qui'yaj chi'ii soj man nij yuvii ma'. Ca'vee se ca'mii chree yuvii che'é soj, tzaj ne se ca'mii chree soj che'é nij yuvii ma'. Tananj ve'é ca'mii soj ga nij yuvii ei. 'Q se canacúun Diose man soj, che'é rej qui'yaj soj danj, gaa ne ca'vee ca'mii luj Diose che'é ma'an soj chuguanj. ¹⁰ 'Q se nana nihánj nó rihaan danj Diose, taj yo' se vaa: “Sese me rá yo'o so' guun niha' rá so' cayáan so', ne sese me rá so' cavii sa' so', ne se ca'mii so' nana nij se ca'mii so' nana ne se ca'mii so' nana chree do' ma'. ¹¹ Naxuun so' man so' rihaan suun chi'ii, ne inanj se sa' qui'yaj so' á. Dan me se nanó' ndo'o so' rej ca'vee cayáan dínj so' ga tuvi' so', ne yo'o canoco' so' man chrej dínj yo' a. ¹² 'Q se ni'yaj ndo'o Diose daj ran' nij síi vaa sa', ne nanó xrej Diose nu' nana achín ni'yaj nij so' rihaan so', tzaj ne taj ri'yunj Diose ni'yaj Diose man nij síi 'yaj chi'ii a”, taj nana no rihaan danj Diose a.

¹³ Ne se guun rá yuvii qui'yaj chi'ii yuvii man soj, sese sij niha' rá qui'yaj sa' me soj ma'. ¹⁴ Tzaj ne ca'vee se quiran' soj sayuun che'é se sij vaa sa' inanj me soj, tzaj ne vaa che'é guun niha' rá soj chuguanj. 'Q se vaa güii cavii sa' soj adonj. Che'é dan se nanó rá soj, ne se chuhu'vi' soj che'é se vaa qui'yaj yuvii man soj ma'. ¹⁵ Caraa cochroj soj ni'yaj soj man Jesucristó sij 'nij ra'a man ní' ei. Xcaj soj cuentá daj gaa ca'mii soj ga me ma'an síi xná'anj man soj me che'é me guun rá soj se vaa cavii sa' soj qui'yaj Diose vaa güii a. ¹⁶ Ve'é nata' soj rihaan nij síi xná'anj man soj, ne se naqui'yaj xta'

soj nimán soj asa' nata' soj se-nana Diose ma'. A 'ó xco' se qui'yaj soj cacun' ma'. Gaa ne nij sí nachri' ni'yaj man soj sij noco' man Jesucristó che'é se ve'é inanj 'yaj soj me se guun na'aj nij so' che'é nana quij tu'va ma'an nij so' adonj. ¹⁷ Ne sese ca'vej rá Diose ne sese quiran' ní' sayuun che'é se qui'yaj sa' ní', ne cunaj quiran' ní' sayuun ei. Tzaj ne sese maan che'é se qui'yaj ní' cacun' ne quiran' ní' sayuun, ne nij uxrá vaa quiran' ní' sayuun gaa ei.

¹⁸ Tzaj ne Jesucristó me se nda' se taj cacun' tumé so', tzaj ne gaa cachéé so' rihaan chumij nihánj, ne quiran' ndo'o so' sayuun che'é cacun' tumé ní' sij tumé cacun', che'é rej ca'vee nucui' ní' rihaan Diose chuguanj. Dan me se cavi' maan nee man Jesucristó, tzaj ne cunuu i'na' nimán so' adonj. ¹⁹ Gaa ne ca'anj so' ca'mii natáj so' rihaan nij nana chree 'nij taga' rmi' a. ²⁰ Ne nij nana chree me se ne ca'vej rá nij so' cunō nij so' rihaan Diose gaa naá gaa cayáán sí cu'naj Noé adonj. Dan me se Noé me se 'yaj so' rihoo ne a'mii natáj so' se-nana Diose se vaa caman' uxrá, tzaj ne ne cuchuman rá nij yuvi ma'. Tzaj ne caráj x'naa Diose che'é nij yuvi, ne na'vij ndo'o Diose canicaj nimán nij so', tzaj ne ne canicaj nimán nij so', ne canó xráá nij so' gaa ca'na' na ya'anj a. Ne daj yo'ó tunj guee yuvi catúj rque rihoo, ne quinanii nij so' rihaan na ya'anj, qui'yaj na yo' nanj adonj. ²¹ Ne veé na me se 'yaj nanii ní' rihaan sayuun yo' yaj ei. Na ata' ne ní' me yo' chuguanj. Nuveé che'e rej guun rá ní' güej nacaj xráá ní' cata' ne ní' ma'. Che'é rej cataj ní' rihaan Diose se vaa guun rá ní' se vaa navij chrej chi'ii uun chij nimán ní' ne inanj se sa' guun

rá ní' qui'yaj ní' rej rihaan ní' me se che'é dan cata' ne ní' adonj. Ne inanj che'é se cunuu i'na' uún Jesucristó gaa cavi' so' ro', che'é dan ca'vee quinanii ní' sij cata' ne rihaan sayuun chuguanj. ²² Dan me se quisij cunuu i'na' uún Jesucristó, gaa ne quinan' so' rej xta', ne x'núú Diose rej nuva' Diose yáán so' cuano, ne uun chij so' rihaan cunudanj nij se-mozó Diose do', rihaan nu' nij nana uun chij rihaan nij rasuun man rihaan chumii nihánj do', rihaan yo'ó nij síi man rej xta' adonj.

4

Nana nihánj taj xna'anj daj qui'yaj ní' yaj che'é se nichrun' ca'na' uún Jesucristó rihaan chumii nihánj a

¹ Dan me se che'é se quiran' ndo'o Jesucristó sayuun gaa me so' yuvii ro', che'é dan no xcúún soj ca'nej nucuj soj nimán soj, gaa ne ca'vee guun nucuj soj rihaan sayuun quiran' soj ei. Ne'en soj se vaa síi quiran' nee sayuun che'é Diose me se daj chihaa mij se qui'yaj canaán cacun' rihaan so' ma'. ² Dan me se doj güii quinaj cayáán so' rihaan chumii nihánj me se se qui'yaj uún so' me ma'an se nij me rá nee man so' qui'yaj so' ma'. Tananj qui'yaj so' ndaa vaa me rá Diose qui'yaj so' ei. ³ Dan me se gaa naá me se ya qui'yaj ndo'o soj nu' nij rasuun nij ndaa vaa me rá nij síi yanij chuguanj. Dan me se cachée soj chrej chi'ii do', chrej a'mii ga chana niha' rá do', chrej uun xno do', chrej a'mii chree do', yo'ó nij chrej chi'ii do', 'yaj soj chuguanj. Ne na'vij soj rihaan ya'anj cacój yuvii ndaa vaa na'vej rá Diose qui'yaj soj ei. ⁴ Tzaj ne yaj me se ca'ne' rá soj ga suun chée ga nij síi

chi'ii ne 'yaj ndo'o se nij ga nij so' chuguanj. Che'é dan yaj me se ma'anj rá nij so' ni'yaj nij so' man soj, ne a'mii chree nij so' che'é soj cuano ei. ⁵ Tzaj ne aj nicun' chruun Jesucristó ca'ne' so' cacun' che'é nij sí vaa i'na' do', che'é nij sí cavi' do', ne nij sí chi'ii yo' ro', no xcúun nij so' nata' nij so' rihaan Jesucristó che'é nu' nij se chi'ii qui'yaj nij so' ei. ⁶ Maan che'é dan me ca'mii natáj Jesucristó se-nana Diose nana sa' ndaa rihaan nij sí cavi', che'é rej nda' se quiran' nij so' sayuun ga yo'ó nij yuvij che'é cacun' qui'yaj nij so' rihaan chumii nihánj, tzaj ne ca'vee cayáan nimán nij so' rihaan Diose nu' cavii nu' ca'anj a.

⁷ Nichrun' un' ca'anj ni'ya chumii nanj ei. Che'é dan gaa chij inanj rá soj, ne yo'o xcaj soj cuentá, gaa ne ca'vee cachinj ni'yaj soj rihaan Diose chuguanj. ⁸ Ne suun sa' nocoo doj qui'yaj soj me nihánj, ne gaa 'ee rá soj man tuvi' soj nij sí amán rá ni'yaj man Jesucristó, ne sese 'ee rá ní' tuvi' ní', gaa ne quinavij ndo'o nij cacun' tumé tuvi' ní', qui'yaj ní' adonj. ⁹ Ca'vej soj caran' tuvi' soj sí amán rá ni'yaj man Jesucristó ve' tucua' soj, ne go' soj se chá chá nij so', ne se guun cataj soj se vaa sayuun uxrá vaa 'yaj soj danj ma'. ¹⁰ Dan me se qui'yaj Diose se luj che'é 'o 'o ní', rqué Diose suun rihaan 'o 'o ní' qui'yaj suun ní' che'é tinúú ní', ne ino' doj vaa suun 'yaj suun 'o 'o ní' che'é tinúú ní', ne che'é dan no xcúun soj racuíj soj man tinúú soj, ndaa vaa uun nucuaj soj chuguanj. ¹¹ Sese ca'mii natáj yo'o tuvi' soj, ne yo'o cunuú rá so' se vaa se-nana Diose me nij nana a'mii natáj so' á. Sese qui'yaj suun yo'o tuvi' soj che'é soj, ne qui'yaj so' nu' ndaa vaa guun

nucuaj so' qui'yaj so' qui'yaj Diose á. Gaa ne ca'vee ca'mii sa' yuvii che'é Diose ni'yaj nij yuvii man soj sij noco' man Jesucristó ei. Ne Diose me se nu' cavii nu' ca'anj ca'mii sa' ní' che'é so', ne guun chij ndo'o so' adonj. Veé danj gaa ya ei.

Nanaj nihánj taj xna'anj se vaa se nanó rá ní' che'é sayuun ran' ní' a

¹² Se ca'anj rá soj che'é sayuun quiran' soj, man tinuj, man nocoj. Ya quiran' ndo'o soj sayuun, che'é rej ca'vee xcaj soj cuentá sese sij amán ya rá ni'yaj man Diose me soj chuguanj. Ne se guun rá soj se vaa orún' soj me síí ran' sayuun ma'. ¹³ Maan se guun niha' rá soj che'é se ase quiran' Jesucristó sayuun ro', danj vaa ran' guee soj ga so', gaa ne güii ca'na' uún so' guun chij so' rihaan chumii nihánj me se ca'vee guun niha' dojrá soj ei. ¹⁴ Sese nachri' yuvii ni'yaj yuvii man soj che'é se sij noco' man Jesucristó me soj, ne vaa che'é guun niha' rá soj adonj. 'Q se yanj Nimán Diose ga soj, ne uun chij ndo'o Nimán Diose ei.

¹⁵ A 'ó soj se guun síí ticavi' yuvii do', síí ituu do', síí chí'ii do', síí tiguíj man do' ma'. Tadó soj ei. Vaa che'é quiran' síí vaa danj sayuun ei. ¹⁶ Tzaj ne sese quiran' yo'o tuvi' soj sayuun che'é se sij noco' man Jesucristó me so', ne taj che'é guun na'aj so' ma'. Tananj che'é se sij noco' man Jesucristó me so' ro', che'é dan cataj so' se vaa sa' vaa Diose a. ¹⁷ 'Q se yaj me se aj guun che'e Diose ca'ne' Diose cacun' che'é ní' sij tucua Diose a. Che'é dan ne'en ní' se vaa nij doj quiran' nij síí na'vej rá cunō se-nana Diose nana sa' asa' ca'ne' Diose cacun' che'é nij so' chuguanj. ¹⁸ 'Q se danj Diose taj: “Nanj síí noco'

ndo'o man Diose, tzaj ne sayuun ndo'o quinanii
 nij so' rihaan sayuun, ne táá a nij sí ne noco'
 man Diose do', táá a nij sí chi'ii do', ne ca'anj ya
 nij so' rihaan ya'an ei". Danj taj nana no rihaan
 danj Diose a. ¹⁹ Che'é dan xa' soj sij ran' sayuun
 ndaa vaa me rá Diose quiran' soj, tzaj ne yo'o inanj
 qui'yaj sa' soj, ne dan me se ca'vej rá soj nicaj
 yu'unj Diose man nimán soj á. 'O se Diose me sí
 qui'yaj man soj, ne vaa che'é gaa nucuaj rá soj man
 so' ei.

5

*Nana nihánj taj xna'anj che'é chrej narqué Pedró
 rihaan nij sí cuchumán rá ni'yaj man Jesucristó a*

¹ Rihaan soj sij chij nicaj yu'unj man nij sí noco'
 man Jesucristó man daj a chuman' ca'mij cuano
 a. 'O se sí chij mé 'unj ga soj, ne sí quene'en
 sayuun se vaa quiran' Jesucristó mé 'unj, ne dan
 me se ve'é guun chij 'unj ga Jesucristó asa' ca'na'
 uún so' rihaan chumij nihánj, raj a. ² Ase vaa nicaj
 yu'unj yuvij man matzinj ro', danj gaa ve'é nicaj
 yu'unj soj man nij sí noco' man Diose ndaa vaa
 ca'ne' Diose suun rihaan soj á. Se naquiyaj 'ee
 soj man soj rihaan suun yo' ma'. Maan se ve'é
 qui'yaj suun soj che'é Diose ei. Ne se guun inanj
 rá soj qui'yaj canaán soj che'é suun 'yaj soj ma'.
 Tananj gaa niha' rá soj che'é ma'an suun yo' ei.
³ Ne se guun niha' rá soj quirij ta'nga' soj rihaan
 nij sí noco' man Jesucristó ma'. Inanj ve'é qui'yaj
 suun soj ga nij so', ne quene'en nij so' daj qui'yaj
 soj, gaa ne xcay nij so' cuentá daj qui'yaj ma'an
 nij so' uún a. ⁴ Gaa ne asa' curuvi' Jesucristó sí
 nicaj yu'unj man taran' ní' sij nicaj yu'unj man nij

síi noco' man Jesucristó me se ca'na' 'o cachriin corona sa' inanj cunuû raa ní', qui'yaj so', ne dan me se nu' cavii nu' ca'anj ve'é ndo'o gaa ní', qui'yaj Jesucristó chuguanj.

⁵ Tananj soj sij tachruu, ne cunõ soj rihaan nij síi chij, ne veé dan me taran' soj me se naqui'yaj nica' soj nimán soj rihaan tuvi' soj á. 'O se nana nihánj nó rihaan danj Diose, taj yo' se vaa: “Aráán Diose chrej rihaan nij síi xta' nimán se cavii sa' nij so', tzaj ne 'yaj Diose se luj che'é nij síi nica' nimán a”, taj nana yo' a. ⁶ Che'é dan me yo'o naqui'yaj nica' soj nimán soj rihaan Diose síi nucuaj ndo'o, ne cunõ soj rihaan so', gaa ne vaa güii, ne cavii sa' soj, qui'yaj so' adonj. ⁷ A 'ó xco' se nanó rá soj ma'. Diose ro', me síi nanó ndo'o rá daj ran' soj, ne che'é dan me 'o gaa nucuaj rá soj man so' ei.

⁸ Gaa sca' rá soj, ne tumé soj man soj daj qui'yaj soj ei. 'O se vaa síi taj ri'yunj ni'yaj man soj, ne síi chree me so', ne ase 'yaj chuvaa aguáj chéé nano' xcuu cha ro', danj 'yaj síi chree, chéé so' nano' so' man síi ca'vee tiri' so' man chuguanj. ⁹ 'O raan canoco' soj man Diose, ne daj chihaa mój se cuno soj rihaan síi chree mei. Xcaj soj cuentá se vaa ase vaa sayuun ran' soj ro', danj vaa guee sayuun ran' taran' nij síi noco' man Jesucristó man rihaan chumii nihánj chuguanj. ¹⁰ Dan me se Diose ro', me síi 'yaj daj a se luj che'é soj, ne so' me síi canacúún man soj cavii sa' uxrá soj ga so' nu' cavii nu' ca'anj che'é Jesucristó, ne asa' quisíj quiran' soj sayuun doj güii rihaan chumii nihánj, gaa ne cune' sa' Diose man soj, ne naqui'yaj sca' so' man soj, ne gaa nucuaj inanj rá soj, qui'yaj so' adonj.

11 Ne guun chij ndo'o Diose nu' cavii nu' ca'anj, ne daj a güii ve'é cayáán so' nanj adonj. Amén.

Nana nihánj taj xna'anj se vaa ve'é cayáán nij sí ca'anj yanj cartá nihánj rihaan, rá nij tuvi' Pedró a

12 Veé danj síj natá' 'unj doj nij nana no rihaan yanj nihánj, ne tinú' Silvano me sí cachrón se-nanaj rihaan yanj nihánj, ne dan me se tinúú ní' sí nucuaj rá ní' man me so', ne dan me se nana nihánj me se narquej chrej nucuaj rihaan soj, ne cataj xna'anj 'unj rihaan soj se vaa tucuáán noco' ní' ro', ma'an ya tucuáán yo' me rej 'yaj Diose se luj che'é ní' chuguanj. Raan canoco' soj tucuáán yo' ei. 13 Dan me se nij tinúú ní' sí man chuman' nihánj chuman' cu'naj Babilonia ro', me rá nij so' se vaa ve'é cuman soj a. Narii Diose man nij so' ga soj canoco' taran' nij soj man Diose, ne vaa tinú' Marcos, ne ase vaa 'o ta'níj ro', vaa so' rihanj, ne ve'é cayáán soj, rá so' uún a.

14 Ve'é uxrá ca'mij soj nana luj ga tinúú soj sí amán rá ni'yaj man Jesucristó gaa nari' tuvi' soj á.

Ne me ndo'o rá 'unj gaa xej nimán cunudanj soj sij noco' man Jesucristó qui'yaj Diose nanj chuguanj.

**Se-nānā Diosē nanā sã' me rá catũũ nimán ní'
a
New Testament in Triqui, Copala (MX:trc:Triqui,
Copala)**

copyright © 1987 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Triqui, Copala

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Triqui, Copala [trc], Mexico

Copyright Information

© 1987, Wycliffe Bible Translators, Inc.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Triqui, Copala

© 1987, Wycliffe Bible Translators, Inc.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2014-04-30

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 22 Feb 2024 from source files
dated 29 Jan 2022

3a8f2838-fe9f-5490-8d78-a7bbfddab871